

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéiratait visszaadásra
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Lélekadászat.

Egyik vidéki lapnak felháborodással küldött be egy apa egy körlevelet. A körlevelet a fia kapta, a ki most tett érettségit.

Ebben a körlevélben a tavaly alakult Galilei kör, avagy a Szabadgondolkodók Magyarországi Egyesületének Főiskolai Fiókja figyelmezteti az érettségit tett ifjút, hogy a műveltség, melyet eddig szerzett, igen kétes értékű, mert a tudás legjavát elhallgatta előttük az egyház és uralkodó osztályok iskolai nevelése. Továbbá, mert a természeténél fogva kritizáló gondolkozást értelmetlen vallási tanításával rongálta. Figyelmezteti továbbá, hogy a címzettnek, már mint az érettségit tett ifjunak, miután felszabadult a középiskola gyámkodása alól, részt kell vennie abban a nagy küzdelemben, amely a haladás és maradiság között mindenütt folyik. A felhíváshoz csatol a jeles társaság egy kimutatást is tavalyi működéséről s ebből aztán megállapítható, mit értenek a Galilei neve alatt lappangók maradiság és mit haladás alatt. Maradiság a vallás, az erkölcs, a hazafiaság; haladás a hitetlenség, a független erkölcselenség és a hazatlan szélhámos-

kodás. Ennek jármába akarják hajtani a fiatalokat, mikor megakarják őket fogni az érettségi után kikerülő ifjakra legcsábítóbb jelszóval: a függetlenséggel.

Jó lesz ezekre a szellemi orvvadászokra ügyelni.

Nagyon jól tudják ők, hogy a kié a fiatalság, azé a jövő. Ha a fiatalságot lépre csalják, megannyi rabszolgát fogtak diadalszekerük elé, mely reményteljesen robog a jövő felé. Ha ármánnyal, ha hazudozással, csak szaporítsák soraikat, ez a fő.

Józan gondolkodásu, higgadtan ítélő és jellemes férfi tisztában van azzal, mi csoda ócska és romlott portékát árusítanak a lélekfogdosók szegény Galilei cégére alatt. Csak egy része a Galilei-társaság annak a jól szervezett szövetkezetnek, mely Magyarországot saját szabad prédájának akarja kisajátítani. Ott látjuk fekete kezüket az alsóbb osztályok forradalmosításában. Hirdetik, hogy fel akarják őket emelni, a valóságban pedig megelégszenek azzal, hogy a járatlanok zsebében kotorásznak, jó pénzért a kályha mögött uszító szerepét játszik. A fekete kéz belenyúl a sajtóba, amelylyel elterelik a figyelmet valódi céljukról. Ott van a fekete kéz az országos politikában, melyet

kis emberek nagy lóra ültetésével vezetnek hamis irányba. Nem téveszti szem elől a különféle hivatalokat és hatóságokat, amelyeket ritka tervszerűséggel töm meg lassankint a saját embereivel, alkalom adtán legázolva érdemes, derék férfiakat. Itt is, ott is felbukkannak, előnyomulnak, hol ravaszsággal, hol erőszakkal, mindig csak egy egy célt tartva szem előtt: a hatalmat.

Mozgékonyosságuk, szervezett voltak tagadhatlan. Épp úgy, mint ahogy tagadhatlan a mi szervezetelességünk és vétkes közönyünk is. Hogy még nem tudták eddig Magyarországot Franciaország példájára teljesen hálójukba keríteni, ez a magyarság többségének józan gondolkodására vezethető vissza. Igyekszik a magyar megismerni azt, a kivel dolga van — s mielőtt ezeket az alakokat megismeri, azonnal elmegy a gusztusa fölük.

Most hát a fiatalság után vetik a hálót. Hiszen a fiatalságot olyan naivnak vélik ők! Azt hiszik, a mint valaki leteszi az érettségit, annyira megszédíti a nyolc even át várt szabadság, hogy tapasztalatlan lepke módjára neki lehet vinni mindenféle pislogó tolvajlámpásnak, csak rajta legyen a cégér: világosság. Csalódásuk rövidesen nyilvánvaló lesz.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kalózunoka.

— Jacob Rahl. —

Brooke Peggy az asztalra könyökölt s úgy nézett fel társára. Egy nagy restaurant ablakában ültek s a naplementében gyönyörködtek.

Egyszerre megszóialt Peggy:

— Én is szerettem volna kalóz lenni, mint valamelyik ősöm. A kaland adta izgalom mellett még ingyen jutottak mindenféle jóhoz.

— Igen, — felelt Hammond Arthur — de a másik fél nem járt jól mellette.

— Persze — jegyezte meg Peggy. — Csak hogy valószínű, hogy a másik fél meg mástól rabolt.

— És hogyan végezte az ön kalóz nagyapja?

— Oh, egyszer Kidd kapitány elfogta a hajóját. De a mióta papa elmondta nekem ezt a történetet, sokszor gondoltam rá, hogy mily jó lenne egyszer betörni valami nagy üzletbe, s összeszedni mindent, a mi kezem ügyébe akad.

Hammond nevetett s gyönyörködve nézett a felhevült kis archa. Mosolyogva kérdezte meg tőle, mit lopna az ő számára egy ilyen kirohanásban?

— Talán selyemzsebkendőket monogrammal, vagy a mit szeretne — felelt a leány vidáman.

Hammond egy pillanatig elgondolkozott s aztán mintha jó gondolata támadt volna, felkiáltott:

— És volna kedve, csakugyan, egy ilyen kalózkiránduláshoz? Elmenjünk ma este? Fürkészőleg nézett reá.

— Hogyne volna! Magával szívesen elmennék. De mifajta kalózkodás volna az?

— Ez az én titkom. Csak annyi a bizonyos, hogy tényleges rablás. Jön?

— Hiszen mindig mondom, hogy szépapám kalóz volt! De győzelmes kalóz! Én sem akarok rajta veszteni.

— Ha mindent megtesz, a mit mondok, nagy sikere lesz. De ennek gyorsan kell történnie. Ma este még. S a zsákmány elszállítására két óra lesz szükséges.

— A zsákmány elszállítására! — mondta utána a leány. Egy kissé sápadtabb lett, de azért még mindig kitarított első megjegyzése mellett.

— Nos, és most készüljön el. A nagy sárga motor segítségével szellemléptekkel fogunk megérkezni oda, a hol rabolnunk kell. Nem fél?

— Nem — felelt a leány bátran.

Mikor néhány óra múlva a nagy autóban ültek egymás mellett, Peggy megjegyezte:

— Olyan ez, mint egy tündérmese. Az Aladdin lámpása sem bírányzik. Maga a földszin és azok ott — a Hammond két jól fizetett soffőrijére mutatott — az apróbb dzsinek.

Hammond nem felelt, ő a színházakból kitóduló embereket nézte s a mellékutcák csendje jölesett neki. A motor lassan fordult be egyikből a másikba, s egyszerre megállt egy bolt-hajtásos passage-ban, a melyben Peggy rémületére, a Barnes és Holder óriási établissementjének hátsó részét ismerte meg. Az udvarban ciklopi ládák heverték s Hammond az ajkára tette az ujját. A soffőr kioltotta a motor lámpáit s egyszerre sötétben maradtak.

Peggy kellemes izgatottságot érzett. Hammond nyugodt és óvatos viselkedése elragadta. Egy kissé félt, hogy rajtakapják, de ez az érzése volt a legelmosódottabb valamennyi között.

A soffőrök és Hammond halkán néhány

Figyelmes,
finom női
kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
 A VILÁG KÖZEPÉHEZ vendéglője és
 BETHLEN-UTCA kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tisztán kezelt borok. — Csaladok részére külön lugasok.

Minden este
cigány
zene.

Kitűnő tekepálya.

Sokkal jobban felvértezve kerül ki a mi ifjuságunk az életbe, hogysem megszedíthetnék. Gyengék, esendők persze mindennél akadnak. S éppen a gyengék védelmére, az erősek megtartására kell szóvá tennünk a lélekadászatnak ezt a módját. Az alattomos támadások ellen készen kell állania mindenkinek, akkor lehetetlen a meglepetés.

A Galilei cégére alatt vigéckedők hát nem sok eredménnyel fognak házalhatni. Van szerencsénk ismerni őket alaposan; nem sokat várhatnak. Hiszen csak ősi mesterségüket folytatják: a házalást.

A Wekerle-kormányt újra kinevezték.

— A miniszterelnök a királynál. —

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délben hosszú kihallgatáson volt a királynál. Az audiencia nem hozott meglepetést. A miniszterelnök részletes jelentést tett a felségnek a minisztertanács hétfői határozatáról és a pártoknak állásfoglalásáról. A király eme előterjesztések alapján újra kinevezte a kormányt, illetőleg megerősítette ebben az állásában. A királyi kézirat aláírása után azonban ismét beható tanácskozás tárgyává tette a király a politikai helyzetet és az audienciának ez a része, amely a nagyobb felét tette, bír tulajdonképpen nagy fontossággal. A király ugyanis Ischlbe való utazása előtt ma foglalkozott utoljára a magyar politika dolgával és ennek megbeszélése folyamán természetesen komoly megfontolás anyaga volt az őszi kibontakozás előkészítése.

És ez a körülmény adja meg a miniszterelnök mai audienciájának igazi jelentőségét. Nevezetesen arról van szó, hogy a különböző sikertelen próbálkozások után a király ismét

a Wekerle—Kossuth—Andrássy—Zichy - kormányt bizta meg azzal, hogy a kibontakozást előkészítse. Tárgyalás alá véve az összes eddig fölmerült megoldási terveket, a király megbízást adott Wekerle miniszterelnöknek, hogy a kormány ezeket összevetve a felség által kifejezésre juttatott kívánságokkal egy minden tekintetben kielégítő kibontakozási tervet készítsen elő. A nyár folyamán folytatandó tárgyalások és tanácskozások során kell ennek a tervnek oly módon kialakulni, hogy az a politikai világ minden mértékadó tényezője által elfogadható legyen.

Wekerle Sándor miniszterelnök holnap délelőtt minisztertanácsot hívott össze, amelyen előadja a mai audiencia eredményét és nyomban megkezdí a kibontakozás előkészítésének munkáját. A függetlenségi párt pénteki értekezlete előtt ez azért szükséges, hogy Kossuth Ferencnek módjában legyen az értekezlet elé terjesztendő határozati javaslat megszövegezésénél már a minisztertanács megállapodásokat figyelembe venni.

Wekerle a királynál.

Bécsből táviratozzák, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel sétát tett a városban és visszatérve a bankgassei magyar palotába, hosszabb ideig dolgozott Vértessy Gézával, az ő felsége személye körüli miniszterium államtitkárával. A déli órákban Wekerle dr kihallgatáson jelent meg ő felségénél. Wekerle dr ma délután utazik vissza Budapestre.

Bécsből jelentik: Wekerle miniszterelnök ma délelőtt háromnegyed tizenegy órakor megjelent a burgban, hol a király tizenegy órakor kihallgatáson fogadta. Wekerle kimerítő jelentést tett a királynak a minisztertanács határozatáról és a pártok állásfoglalásáról. Az esetben, ha a király Wekerle javaslatát elfogadja, a kinevezés ugyanabban a formában fog meg-

történni, mint 1904 ben, amikor a király a második Wekerle-kabinetet kinevezte, úgy, hogy a miniszterekre nézve elesik a szükségessége annak, hogy mandátumaikat letegyék és magukat új választásoknak vessék alá. Wekerlénél az a szándéka, hogy még ma délután, 1 óra 55 perckor Marcheggen át visszautazik Budapestre.

Wekerle javaslatának elfogadása esetében a toronyai birtokán időző Justh képviselőházi elnököt táviratilag azonnal értesítik, hogy a képviselőházat, még szombatra ülésre hívja össze.

A miniszterek nem tesznek új esküt.

Politikai körökben sokat vitatják azt a kérdést, hogy a kabinet tagjai ujonnan való kinevezésük esetén ismét esküt tesznek-e a király előtt vagy sem. Erre vonatkozólag illetékes helyről a Budapesti Tudósító-val közlik, hogy a törvény értelmében a kabinet tagjainak nem kell ismét esküt tenniük. Még abban az esetben is, ha a kabinet élére új miniszterelnököt neveznek ki, a kabinet azon tagjai, akik az ujonnan való kinevezésük előtt a régi kabinetben is helyet foglaltak, nem tesznek esküt. Ennélfogva mostan sem lesz semmiféle eskütétel. Az a kérdés is, hogy a kabinet azon tagjai, akik országgyűlési képviselők, új választásnak vessék-e alá magukat vagy sem, teljesen tisztázott. Minthogy a mostani minisztereket akkor választották képviselőkké, amikor már miniszteri állást töltöttek be, nem szükséges, hogy új választásnak vessék alá magukat.

Az új kabinet.

Bécsből jelentik, hogy a király Wekerle előterjesztéseit elfogadta és a kabinetet újból kinevezte. A királyi kéziratot a holnap hivataltal lap fogja közölni. A kinevezés után Wekerle telefonon értesítette Justh Gyulát, aki a Házat szombatra hívta össze.

szót váltottak egymással, aztán az egyik soffőr egy oldalajtó zárját csavarta le.

— Hát igazán komoly ez a dolog? — kérdezte Peggy, remegve húzódva közelebb barátjához.

— Hogyne!

— De ez nem a régi Angolország, hanem London kellős közepe. — Megfognak bennünket!

— Aki semmit sem kockáztat, semmit sem nyer — felelt a férfi s az időközben előkerült tolvajlámpa világánál figyelmesen nézett a leány arcába. Ezalatt a soffőr kinyitotta az ajtót s Hammone egy keskeny folyosón keresztül az épület belsejébe vonta Peggyt.

— A fősoffőr az utcán vigyáz, — mondta — s fütttyel ad jelet, ha veszedelem közeledik. Most várjon, míg az őrt elaltatjuk: egy kis kloroform megteszi a batását.

Peggy rémülten felkiáltott, de elnyomta a kezével s tovább állta helyét.

Pár pillanat múlva visszatért Hammond. A kocsirol egy nagy kosarat hoztak elő, aztán megfogva a Peggy kezét, bevezette a nagy ételbellemben női osztályába.

— Egy órája van a fosztogatásra, — mondta mosolyogva — egy óra kell a nyomok eltakarítására és a hazajutásra, kerülő utakon. Tehát rajta!

Peggy mintha megkövesült volna, úgy állt meg a nagy üvegszekrények előtt.

— Igaz ez? — kérdezte végre. — Nem kapnak rajta? Soha sem merném, ha maga nem lenne mellettem. De így bátorságot nyerek magától.

Egy skatulyafedelet nyitott fel s hosszú száru bőr-kezttyüket vett ki belőle.

— A legutolsó divat — mormogta — s szórakozottan tett belőlük néhány tucatot a kosárba.

— De minek zárják így el, a helyett, hogy kiterítve hagynák az asztalokon? Sokkal könnyebb volna úgy a választás — mormogta aztán.

— A kalózkodnak szokva kell lenni a nehézségekhez — mosolygott Hammond. De a mint Peggy felnézett rá, látta, hogy az a mosoly cseppet sem hasonlít a régiekhez, a melyeket azelőtt ismert.

— Nézze, Hamupipőke, — mondta egyszer — amott selyemruhák vannak.

És a leány mohón futott oda a szekrényhez s válogatás nélkül rakta kosarába a sok színes lim-lomot.

— Hol vannak a csipkék? — kérdezte aztán, szinte panaszkodva, mintha joga volna ott turkálni a sok drága semmisség közt.

Hammond megtordult s mintha ismerné itt a járást, olyan biztossággal vezette őt egy

szekrényhez, amely tele volt valódi csipkékkel. A leány nagyon soká válogatott közöttük s végre néhány ezer forint árát belezsufolt a kosarába. Hammond türelmetlen mozdulatot tett s arca keserű kifejezést öltött, de nem szólt semmit.

— Oh, Aladdin, — szólt egyszer a leány — csak attól félek, hogy mindez álom s fel kell ébredni belőle! De vajjon nem csipnek rajta?

— Nem, az nem fog megtörténni, ha csak a lelkiismerete meg nem mozdul s vissza nem adja mindezt.

— Ha biztos vagyok benne, hogy meg nem csipnek, akkor nem leszek bolond visszadnoi! Hiszen maga nem árul el, édes, drága Aladdinom!

Hammond türelmetlenül fordult el tőle. Aztán visszaszólt;

— A másik részben képek is vannak, Igazi, nagy mesterektől.

— Ugyan, ki fog képekkel törődni? — felelt a leány megvetőleg. — Azok nagyon sok helyet foglalnának el. Mennyi időnk van még?

— Még tíz perc — felelte Hammond.

— Csak tíz! Pedig még alig vettem valamit magamnak. Hamar a fehérműhöz! A gyönyörű himzett alsókhöz! Soha életemben

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzse kalapokban, ernyőkben, harisnyák és kezttyükben Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elvállalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyváradi Rákóczi-ut. Telefon 130.

A város négymillió kölcsöne.

Előnyös ajánlat.

Nagyvárad városa nagyobb alkotások előtt áll ismét, amelyek olyan óriási mérvben igénybe veszik a városi pénztárt, hogy a rendes kerek között nem valósíthatók meg. Éppen ez okból a város törvényhatósága megbizta Rimler Károly polgármestert, hogy egy nagyobb kölcsön felvétele ügyében lépjen érintkezésbe azokkal a fővárosi pénzintézetekkel, amelyek községi kötvények kibocsátásával foglalkoznak, esetleg más pénzintézetekkel, amelyek milliós kölcsönöket nyújtanak.

A városnak ugyanis majdnem öt millió korona kölcsönre van szükség, hogy a 3-ik vashidat, a várad-velencei vasbeton-hidat, a villamosmű beruházását, a Szent László-téri Köröspartfalat és az általános csatornázás első részletét kiépíthesse.

A polgármester a közgyűlés határozata óta több irányban folytatott tárgyalást és sikerült is olyan előnyös ajánlatot kieszközölni, hogy a pénzügyi szakembereket is igen meg-lepte.

A tegnapi tartott pénzügyi bizottsági ülésen referált a polgármester eljárásának kedvező eredményéről.

Rimler Károly polgármester elnöklése alatt jelen voltak az ülésen Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, Reismann Mór, dr. Popper Ákos, dr. Berkovits Ferencz, dr. Molnár Imre, Szűcs Géza főszámvevő, Lukács Ödön pénzügyi tanácsnok, Löwenstein Zsigmond, Fried Ferencz, dr. Thury László, Fleischbacker Gyula, Déry János, Weiss Lajos és Pásztor Bertalan jegyző.

Rimler Károly polgármester bejelentette, hogy a nagy kölcsön ügyében tárgyalásokat folytatott s megállapodott községi kötvények kibocsátásával foglalkozó három fővárosi pénzintézetrel: a Magyar Jelzálogbankkal, a Pesti

Magyar Kereskedelmi Bankkal és a Pesti Hazai Első Takarékpénztárral, a törvényhatósági határozattal és miniszteri jóváhagyással már el-látott nagyobb létesítményekre szükséges 4,363.000 korona kölcsön felvétele tárgyában.

A feltételek a következők: 50 évre, az évi annuitás 535 százalék, 65 évre pedig 510 százalék — 95,5 árfolyam mellett. Leköti a város összes ingó és ingatlan vagyonát. Stornó díj 3 százalék. Az összeget a szükséglet arányában fizeti ki a három pénzintézet s a fel nem vett összeg folyószámként csak ezekben a pénzintézetekben gyűmölcsöztethető, az általuk fizetett betéti kamattal.

A polgármester ezen ajánlat alapján még újabb tárgyalásokat folytatott a pénzintézetekkel s még sikerült elérni, hogy az árfolyamot 96 százalékra emelték, ami a városnak 23000 korona előnyt jelent s a stornódíjat 2 százalékra szállították le, ami ismét 46.000 koronával előnyösebb; kieszközölte továbbá még a polgármester, hogy az összegből 2.000.000 koronát azonnal folyósítanak, míg a többit a szükséglethez képest folyósítják.

Tárgyalt még nagytekintélyű pénzügyi férfiakkal, akik ígéretet tettek, hogy ha a fenti három nagy pénzintézetrel nem sikerülne a kölcsönt kieszközölni, azok felajánlották segítségüket.

Dr. Hoványi Géza számításokat tett s örömmel konstata, hogy a három pénzintézet fenti ajánlata igen szép eredmény s a kölcsön rendkívül kedvező a városra. Fel kell használni az alkalmat, hogy a kölcsönt a város felvegye és pedig 65 éves törlesztéssel.

Dr. Popper Ákos hasonló értelemben szó-lott. Csodálkozását fejezte ki, hogy a polgármesternek ily fényes eredményt sikerült elérni.

A szakbizottság a kölcsön felvételét ajánlja, még pedig 65 éves törlesztésre.

ilyen boldog nem voltam. És ezt magának köszönöm, Aladdin!

A szeme kitágult s a hangja szinte vad volt az izgalomtól és a gyönyörűségtől.

Végre készen voltak. A leány ugyan még kétszer-háromszor visszafordult s itt is, ott is lekasztott valamit, de Hammond nem akart tovább várni, s határozottan lefogta a kezét.

— Elég! — mondta parancsoló hangon.

A motor ismét megindult, csendes nesztelenséggel. Egyszerre a leány telkiáltott:

— Mily gondatlanság tőlem! Elfelejtettem a maga zsebkezdőt! No de se baj, himezek magának sajátkezűleg olyat, a milyent akar. És hogy köszönjem meg ezt az estét, Aladdin? Tündérmesébe való! És minden milyen jól végződött!

— Bizonyos benne, hogy minden jól végződött? — kérdezte a férfi s komolyan fogta meg a kezét.

— Hogyne, hiszen a maga emberei hallgatni fognak, ugy-e?

— Azokban bizhat.

— Akkor soha se tudja meg senki. Ami pedig Barnest és Holdert illeti, ők maguk sem tudják, mennyi a vagyonuk, annyi van.

— Így hát teljesen elégedett?

— Teljesen. Csak azt sajnálom, hogy nem volt több időnk!

Most már a leány ajtaja előtt álltak s Hammond bucsuzott.

— Isten vele, Undine. Az emberek a kocsarat az előszobában helyezték el.

Megszorította a kezét s a felcsavart villanyfényben még egyszer az arcába nézett. Aztán sóhajta fordult el s ment ki az ajtón.

Másnap hiába várta őt Peggy, a megszo-kott időben. Helyette egy levél érkezett a kö-vetkező sorokkal:

Kedves Brooke kisasszony!

Néhány hétre el kell hagynom a várost, s így le kell mondani arról az örömről, hogy hamarosan láthassam. Örülök, hogy a tegnapi esti kalandot annyira méltányolta: ez az este mind a kettőnknek hasznot hajtott. Engedje meg nekem, mint a Barnes és Holder-cég titkos beltagjának, hogy azokat a tárgyakat, a melyeknek kiválasztásával minket tisztelt meg az este, kegyednek ajándékozhasam.

Illő tisztelettel

Hammond Artur.

Peggy sirt. Azután elment a nénjéhez s megkérdezte tőle: ki volt Undine?

A néni tétovázott, mert már nagyon öreg volt és feledékeny, de aztán így válaszolt:

— Undine, ha jól emlékezem, olyan nő volt, a kinek nem volt lelke.

Biharmegye a múlt hóban.

Biharmegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg július havi ülését. Jelen voltak Glac Antal főispán elnöklése alatt Fetser Antal, Eröss Rezső, Markovits Károly, Wallner Ödön, Verner Kálmán, Papp János, Balogh János, Balogh Elemér, Kassay Kálmán, Baróthy Pál, dr. Nyisztor Alajos, Vasady Lajos, May Sándor, Kanta Jenő, Bartos Gábor, Földy Jenő, Gerlán Gábor.

A gyűlés megnyitása után a jelentéseket olvasták fel. E szerint a közegészségügy lényegesen javult, az állategészségügy kielégítő. Az adókat lanyhán fizetik be. Az utak jó karban vannak. A tanfelügyelő több iskolát megvizsgált és azokat rendben találta.

Keszthelyi Zoltán főjegyző terjesztette be ezután jelentését a felsődernai gyártelep vízhiányáról. Bejelenti a főjegyző, hogy a gyártelepen, melyen állandóan 600 ember dolgozik, egyáltalán nincs iható víz. A legközelebbi hely, ahonnan vizet lehetne vezetni a Bartos testvérek birtokán van Sászteleken. A tulajdonosok a földet 1200 koronáért hajlandók a pár négy-szögméter területet évente haszonbérbe adni vízhasználatra. A gyártelep 200 koronát ígért bérül, a tulajdonosok ezt elutasították, mire a telep vezetősége az alispánhoz fordult. Az alispán tekintettel arra, hogy a Sászteleken létesítendő aszfalttelephez szükséges lesz a víz a területet 400 korona évi bér mellett a gyár részére rendelte bérbe adatni. Az alispáni határozatot a Bartos testvérek megelégedtek és így került a közigazgatási bizottság elé, mely az alispán határozatát jóváhagyta.

Ezután a less tenkei utvonalból a hágók eltörlésére vonatkozó jelentését olvasta fel a főjegyző. Az ut elkészítése 13.000 koronába kerül. A bizottság kimondotta, hogy a hágók helyett létesítendő serpentinut megépítését egyszerre fogják megkezdeni.

Tárgyalás alá került ezután a sarkadke-reszturi képviselő testületi választás, melyet Nagy Endre református lelkész megelégedett azzal az indokolással, hogy a választást vezető Ravady Barna szolgabíró a titkos szavazó cédulákat megnézte. A felelősség tárgyában beadott fősolgabírói jelentés a felhozott vádakat alaptalanoknak sőt rágalomnak mondta.

Glac Antal főispán szigorú vizsgálatot kér, mert a cséffai fősolgabíró ellen igen sürjén érkeznek panaszok és a fősolgabírói tekintély az ügy tisztázását megkívánja.

Telegdy József azt tartja, hogy a béke érdekében ne adjanak hitelt a rágalomnak, mert ez a fősolgabíró tekintélyét is lejáratja.

A bizottság a felelősséget elutasítja.

Ezután a sarkadi képviselőtestületi tag-választás ügyét tárgyalta a bizottság Sarkadon ugyanis három Tóth Lajos lépett fel, akiket házszám szerint különböztettek meg a választások alkalmával. A választók a házszámokat összecseréberélték és így a Tóthok kimaradtak s helyettük egy Sós Lajost választottak meg. A közigazgatási bizottság a választás ellen beadott felelősség alapján a választást megsemmisítette.

Több apróbb ügy elintézése után az ülés 1 órakor véget ért.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb meg-ujítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

Nincs többé lábfájás

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségletét okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyuk szem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512

UJDONSÁGOK.

Szenzációs fordulat a Haverda-ügyben.

Jánossy visszavonta a vallomását.

Jánossy Gyula a fogságban megtörtnek látszott ember tegnap ismét szenzációs vallomást tett. Az új vallomás teljesen megsemmisíti előbbeni vallomását s mindössze annyi nyomot hagy a bíróság kezében, a mennyit eddig szerzett az ő vallomásán kívül. Az ügy jelenleg úgy áll, hogy a gyilkos nincs meg.

Tegnap Jánossyt az ügyész maga elé vitette cellájából. Jánossy az ügyész előtt eddig tett beismerő vallomását teljesen visszavonta. Azt mondta a visszavonó vallomás végén, hogy őt az igazságszolgáltatás tisztviselői becsapták, csempészett szerelmes levelekkel olyan lelkiállapotba hozták, melyben a bosszúállás művének kellett alapul szolgálni.

Jánossy beismerő vallomásában oly körülményesen mondott el mindent, hogy azok alapján nyilván lehetett őt tartani a gyilkosnak. Ennek a vallomásnak az alapján találták meg a gyilkos revolvért is. Ezekre vonatkozólag Jánossy kijelentette, hogy ez még nem bizonyítja az ő gyilkos voltát, hanem csak azt, hogy ő tud a gyilkosságról és tudja, hogy ki követte azt el. A gyilkost azonban nem hajlandó megnevezni, ezt a bíróság sosem fogja megtudni tőle.

A szenzációs vallomásról az ügyész telefonon értesítette a szabadságon lévő vizsgálóbíró, aki nyomban visszautazott és az ügyben újabb vizsgálatot kezd.

* A debrecen—nagyvárad vasut közigazgatási bejárása. Ugy Nagyváradra mint Debrecen városra nézve igen fontos debrecen—nagyvárad vasut ügye végre abba a stádiumba jutott, amely után már bizton lehet remélni a megvalósítását. A vonat bejárása kedden vette kezdetét. Az első állomás *Derecskén* volt, ahol Derecske, Hosszupályi képviselték magukat. A vármegye részéről *Miskolczy Ferenc* dr alispán és *Varró Domokos* főmérnök voltak jelen. A tegnapi nap folyamán *Pocsajban* jött össze a bizottság. Itt Pocsaj, Esztár, Kis- és Nagymarja községek képviselői vettek részt a bejárásán. Ma a megyeháza nagytermében lesz az utolsó összejöveteli melyen Nagykeréki, Nagyszántó, Bors, Kisszántó, Szentjános és Biharpuspöki községek képviselői vesznek részt.

* Megyebizottsági tagválasztás. Tegnap három helyen tartották meg a megyebizottsági tagválasztást. Legérdekesebb volt a *nagybárdi* választás, amely a 48-as párt lényes győzelmével végződött. Nagybárdon a nemzetiségiek *Drimba Sándort*, *Muntyán Sándort* és *Papp Tivadart* léptették fel. A régi szabadelvű párt szintén kísérletezett és felleptette *Kocsis Béla* élesdi gyógyszerészt. A 48-as párt jelöltjei

Klontók János bezneyei lelkész és *Róth Frigyes* birtokos voltak. A szavazatok a következőképpen oszlottak meg. *Róth Frigyes* 352, *Klontók János* 350, *Drimba Sándor* 34, *Muntyán Sándor* 31, *Papp Tivadar* 2, *Kocsis Béla* 2. Így *Klontók János* és *Róth Frigyes* óriási többséggel lettek megválasztva. A választási elnök *Száhlender Károly* volt. A fogyivásárhelyi bizottsági tagságra *Ujházy Antal* megyei irodaigazgatót és a micskei helyre *Márkus László* dr ügyvédet jelöltte a szabadelvű párt, melynek jelöltjei mindkét helyen meg lettek választva.

* 9500 korona lakbérkövetelés. *Beczky Artur* volt városi vámfelügyelő tudvalevőleg követelte Nagyvárad városától, hogy egész szolgálati idejére, mintegy 19 évre visszamenőleg évi 500 korona összesen 9500 korona lakbérilletményét fizesse meg Nagyvárad városa. Nagyvárad város tanácsa azonban kimutatta, hogy a költségvetésben szereplő évi 500 korona lótarási átalány volt, amelyet minden évben fel is vett *Beczky Artur*; lakbérilletménye azonban soha sem volt. A közigazgatási bizottság most döntött a követelés felett s *Beczky Artur* követelésével elutasított.

* A kóti vasut mizériái. Ismertettük a minap azokat a türhetetlen és mizerábilis állapotokat, amelyek a mátra-körösvölgyi egyesült vasutak nagyvárad—gyomai vonalán június hó 15-ike óta uralkodnak, amióta ugyanis a vasut vezetősége a teherszállító vonatokat beszüntette és a meglehetősen tekintélyes teherforgalmat a személyszállító vonatokkal és azok személyzetével bonyolította le. Mint most értesülünk, *Szterényi József* államtitkár, akit ebben az ügyben felkerestek, kijelentette, hogy azonnal utasította a kereskedelemügyi minisztérium illetékes osztályát, hogy az ügyről sürgős jelentést gyegyen, aminek alapján intézkedni fog, hogy a kóti vonalon főnnálló bajok a lehetőséghez képest szanáltassanak. *Hegyhalmi Lajos* kereskedelemügyi miniszteri osztálytanácsos tegnap már itt volt Nagyváradon és *Jármay Béla* kolozsvári üzletvezetővel értekezett. Megállapították, hogy a vonatok késése onnan eredt, hogy egy tehervonat folytán az esti személyvonat bonyolította le az összes elegy- és teherforgalmat is, a mi miatt az egyes állomásokon hosszabb ideig kellett a vonatoknak vesztegelnie. Az üzletvezető ezután úgy intézkedett, hogy a június 1-én beszüntetett tehervonat járatását azonnal elrendelte s ma már a személyvonat és a tehervonat külön fognak közlekedni s így a személyvonatok nagyfokú késése megszűnik.

* Az érsek és a polgármester. Rómából jelentik, hogy a ravennai érsek a kerületben tett körutja alkalmával *Molinella* község temetőjében az ott nyugvó halottak lelki üdvéért gyámsisét akart tartani, az ottani polgármester azonban ezt megakadályozta. Az érsek erre bepanaszolta a polgármestert, akit a hit-szabadság megsértése miatt hatnapi fogságra és kétszáznegyven frank pénzbírságra ítélték.

* A várad velencei plébánia földje. Kellemtelen meglepetés volt a közönségre nézve az a hír, melyet tegnapi lapunkban a várad-velencei plébánia kisajátított földjére betört körösi áradásról közöltünk. Sok ezer korona kárrol van szó, a melyet az adózó közönség

fog megtéríteni, holott ez a kár nagyon is elkerülhető lett volna. Most persze nem állanak elő a páholy ama tagjai, kik most egy éve a kisajátítási szerződést megfelelbezték s ezzel az ügy végleges rendezését egy évre visszavetették! Most tessék előállani és kijelenteni: mi felelbeztünk, igaz, eredménytelenül, mi vetettük vissza a vízvezeték kibővítését egy évre, mi akadályoztuk meg a Köröst megfékező kőpárhuzammű létesítését — vállaljuk tehát a következményekért a felelősséget. Erről persze most bölcsen haligatnak. Érdekes különben, hogy a velencei plébánia által indított perben a múlt év őszén tartott szakértői szemle alkalmával a püspökség szakértője, *Bodnár Gyula* kataszteri főmérnök a mostani partbeszakítást megjósolta. Szembeötlő volt már akkor az a sok gödör, a melyet a peres télszigeten itt is, ott is a kavics és homok kibányászása végett áskáltak. — *Bodnár Gyula* már akkor megmondta:

— Ez a gödörásás a lehető legnagyobb gondatlansággal történik. A parthoz is olyan közel áskálnak, hogy a megmaradt földdarab csak a rendes vizálás mellett képes ellentálandani. Hosszabb ideig tartó nagyobb áradás mellett lehetetlenség, hogy a part a víznyomásnak ellentálljon s a Körös be fog törni a télszigetre.

Ugy is történt. Különben ez abból is előrelátható volt, hogy a most a víz által kiasott meder volt a Körösnek a régi medre, azért volt olyan laza annak kavicsmedre. Az urbéri rendezéstől az 1878-iki árvizig ez volt a meder és egyuttal a határ a két birtokos közt. Kíváncsiak vagyunk ezek után, a Körösnek hányszor kell még a medrét erre-arra áthelyezni, míg valahára a vízvezeték kibővítését komolyan munkába veszik? S a páholy híres felelbező hány felelbezéssel fogják még a közszükségletet képező munkát a város türelmes adófizető polgárságának kárára megakadályozni?

* Fogalmazó választás a városnál. A törvényhatósági bizottság mai közgyűlésén a polgármester be fogja jelenteni, hogy *Mendelényi Béla* fogalmazó, aki *Gerő Armin* főkapitány mellett teljesített fogalmazói teendőket s a rendőri sajtóirodai munkát is végezte, a város szolgálatából eltávozott, minéifogva helyét az augusztusi közgyűlésen be kell tölteni. A polgármester javaslatához képest tehát az így megüresedett állásra pályázatot kiírják s az augusztusi közgyűlésen az új fogalmazót meg is választják. Az állásra már több jelöltet emlegetnek, de a törvényhatóság többségének szimpátiája leginkább *Dutka Akos* kir. tankerületi főigazgatósági fogalmazó felé fordul, aki szintén a pályázók sorába lépett. *Dutka Akos* országos nevű költő, jeles újságírói munkássága is becsben áll a város közönsége előtt, hivatalában pedig oly kiugró hivatali erőnek bizonyult, hogy a városi közigazgatásnak kétségkívül nyeresége lesz ilyen friss intelligens és nagy-képzettségű munkaerőnek a bevonulása.

* Egy országos nevű szakember ismerése. Igen sokan vannak, akik nem ismerik és így nem is méltatják kellő figyelemre azt a nagy jelentőségű közgazdasági hasznót, amelyta nagy-

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókosarak, bőröndök, kalapkoferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és sétatokok, harisnyák, övek, női kiegészítők, nyakkendők, pénz-, szivar- és dohánytárcák, tajtékpipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerezhetők be.

FRISS ÉS TSA

KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR

Nagyvárad Rákóczi-ut

Telefon 130.

várad hegy, illetve Nagyvárad város szőlő-kulturája jelent. Ez az oka, hogy a nagyvárad-i szőlőműveléssel kapcsolatos kérdésekhez leginkább olyan városatyák szólnak hozzá, akik a szőlőt csak a kereskedő papirzacskójából ismerik. Ezekről nem is lehet azt várni, hogy belássák a szőlősgazdák óriási és kevés eredménnyel kecsegtető áldozatkészségét és fáradozását, vagy elismeréssel adózzanak azoknak az önzetlen férfiaknak, akik Nagyvárad szőlőművelésének ügyét oly buzgón, fáradságot nem ismerő egyszerűséggel vezetik és irányítják. Pedig hogy mily becsületes, elismerésre méltó munkát fejtenek ki ezek a férfiak, élükön dr. Molnár Imre elnökkel, ezt élénken illusztrálja az alábbi levél, amelyet egy országos nevű szakember: dr. Drucker Jenő, a M. Szőlősgazdák Országos Egyesületének igazgatója intézett a nagyvárad-i hegyközség választmányához, abból az alkalomból, hogy a választmány üdvözölte a kir. tanácsossá kineveztetésekor. Az érdekes levél a következő: Nsgos Molnár Imre urnak, mint a nagyvárad-i hegyközség elnökének Nagyváradon. Kézhez vettem azt a szíves üdvözlőt, melyet ngs Elnök ur, a hegyközségi választmány nevében hozzám intéznék egyes volt. Kétszeresen jól esett ez a gratuláció egy oly testület részéről, mely Elnök ur bölcs vezetése mellett oly tevékenységet fejt ki hazai borászatunk szolgálatában, mely lényegesen meghaladja a rendes keretet és az önk hegyközségét mint utánpótlás példát állítja az ország szeméi elé. Gyakori érintkezésünk alkalmából nem egyszer tapasztaltam azt a meleg, buzdító támogatást, mely nem csak a jelenre nézve nyújt biztosítékot, de serkentőleg hat a jövőbeli tevékenységre nézve is. Ugyanezt olvasom ki azokból a sorokból, amelyeket királyi kitüntetéséből kifolyólag Elnök ur hozzám intézett és melyek adóssággként nehezdednek rám, hogy a jövőben fokozottan kell igyekezniem a belém helyezett bizalom további megővésére. Kérve Elnök urat, hogy köszönetemet a tks. Választmánnyal is szíveskedjék tudatni. Maradtam kitűnő nagyra-becsüléssel dr. Drucker Jenő.

* **Meghívás egyetemi tanszékre.** Értesülésünk szerint dr. Némethy Géza budapesti tanár igen szép kitüntetésben részesült. Meghívták a kolozsvári egyetem klasszika-filológiai tanszékére, a nemrég elhunyt Szamosy tanár helyére. Állását már szeptemberben elfoglalja. Dr. Némethy Géza nagyvárad-i származású s testvére dr. Némethy Gyula papnöveidei tanárnak.

* **Négy vagon hamisított liszt.** A nagy drágaság sehol sem érezhető oly nyomásztól, mint a lisztárunknál s mégis akadnak lelketlen kufárok, akik ezt a mindennapi megélhetéshez feltétlenül szükséges élelmicikket is hamisítják. — Mint értesülünk, a püspökladányi vasutállomáson gyanusnak találtak négy vagon lisztet s megvizsgálták. Kitűnt, hogy az egész szállítmány gipszsel van keverve. Ez a dolog bennünket annyiból érdekel, hogy bir szerint ez az óriási mennyiségű hamisított liszt szállítmány Nagyváradról származik. Megérdemelne a lelketlen kereskedő vagy malomvállalat, hogy példás büntetésben részesüljön.

* **Halálozás.** Vucskits Mariska, Vucskits Jánosné volt tisztartó özvegyének 24 esztendősen leánya f. hó 6-án Keszthelyen meghalt. Az elhunytban Vucskits Jenő nagyvárad-i reáltanár, Koszta Istvánné Vucskits Mária és Vucskits Gabriella tanítónő testvérüket gyászolják.

* **Óriási felhőszakadás az élesdi járásban.** Élesdi tudósítónk telefonálja, hogy a járáshoz tartozó Ciganyfalva és Kövesd községek határában tegnap délelőtt oly nagy felhőszakadás volt, amilyenre a környék lakói egyáltalán nem emlékeznek. Délben óriási szélvihar közt sötét felhők borították az eget és néhány perc múlva valósággal ömlött az eső. A víz a völgyben fekvő Ciganyfalva és Kövesd községek határára teljesen elmosta. A termés és széna tökéletesen elpusztult. A régebben épült házak tetejé megbontotta a víz s az épületekben nagy károkat okozott. A két község határa hatalmas sártenger, melyből egy fűszál sem látszik. A kár megállapíthatatlan.

* **Névváltoztatás.** Szurkesz Pinkász nagyvárad-i lakos vezetéknévét Szilágyi-ra, — Kostyák János postatiszt nagyvárad-i lakos vezetéknévét Antalóczi-ra változtatta.

* **Labdajáték előadás a Püspökfürdőben.** Érdekes mutatóványban lesz ma, csütörtökön részük a Püspökfürdőben időzőknek. Halácsy Antal tornatanár bemutatja az általa feltalált »Turul« labdajátékot, amelyet a legkiválóbb orvosi szaktekintélyek a testedzésre a legalkalmasabbnak találtak. Ehhez a testedző játékhöz nem szükséges szabadter, hanem egy 5 méteres szobában is gyakorolható. Főleg írással foglalkozó egyéneknek nagyon ajánlatos ez a játék, mert az összes izmokat foglalkoztatja. Az előadás ma délután fél 4 órától 6 óráig lesz a Püspökfürdő gyógytermében. A feltaláló és a világ legjobb labdajátékosa Tonkarész Zsadé mutatják be az érdekes mutatóványokat. A labdajátékhoz szükséges és szabadalmakkal védett játékszer Lőrincz Mór kereskedésének kirakatában van kiállítva. Az érdekes előadást ajánljuk a közönség figyelmébe.

* **Halálos baleset a vasuton.** A nagyvárad—kolozsvári vonaton a révi alagunál nagy szerencsétlenség érte az egyik harmad osztályú utast a saját vigyázatlansága következtében. Nyegru Flóráné a bányakai állomáson vagy negyven társával a reggeli személyvonatra felszállt, hogy Kótra menjenek, hová mint aratómunkások előre elszegődtek. Amint Révhez értek az utasok, különösen a harmadosztályú utasok rossz szokása szerint kihajoltak a vonat ablakán, szemlélve a vidék szépségeit. A többiek közt Nyegru Flóráné egész felsőtestével kihajolt az ablakon s nem vette észre, hogy a révi alagúthoz értek. Az alagút fala elkapta a szerencsétlen fiatal asszony fejét s valósággal szétrombolva letépte a testről. A szerencsétlenséget rögtön észrevették a többi utasok. Az asszony testvére Bot Tótyer beemelte holttestét, mely az ablakon félig kilógott a kocsiból s rettenetes kép volt az, mely az utasok szemé elé tárult. A kocsi padlóját csakhamar hatalmas vértócsa festette pirosra. A gépen s a többi kocsiokban mitsem tudtak a dologról s így a vonat tovább robogott a révi állomásig, hol egyszerre értesültek az összes utasok a szerencsétlenségről. Az állomásfőnök intézkedett hogy a holttestet eltávolítsák a vonatról. A nyomban megejtett vizsgálat kiderítette, hogy senkit sem terhel mulasztás, hanem a szerencsétlenül járt asszony vigyázatlansága volt okozója a szörnyű balesetnek.

x **Az Európa-szállodában** minden délután 4 órától zene, melyet Ponta Kálmán jó szólista kitűnő zenekara szolgáltat. Ugyanott elsőrangú mozgókép előadás van minden este, belépődíj nélkül. A mai műsor a következő: Házastársak válnak (komikus). A mászó bosszúja (bohózat). Hülye Matyi rögeszméje (megható). Nagy léghajóverseny Berlinbe (sport). Az ügyetlen pincer (bohózat). Feketelelkű apa (életpép). Különös főnyeremény (bohózat). Mefisztó varázslásai (színes, látványos).

x **Nemzeti-kert.** Kecskeméthy István kert utcai »Nemzeti-szálloda« kerthelyiségében minden este belépődíj nélkül mozgókép előadás tartatik. A mai műsor a következő:

Tengeri útközet (szenzációs). A mászó bosszúja (szenzációs bohózat). Anyátlanul (dráma). Viszsaemlékezés a kandalló mellett. Keresd meg kenyeredet. Nelly a szép szobaleány.

x **Tündérváros Nagyváradon.** Mert csakugyan tündérvárosnak lehet nevezni Paisz Béla vendéglős kertjét, — a melyet a »Világközepéhez« cimez és a Bethlen utcában van. Vannak ott gyönyörű szőlőlugasok — családok és magán társaságok részére — téli és nyári kuglizó, rossz idő esetén fényes tedett helyiség.

x **Magyar Bohémvilág.** Szerkeszti: Szerdahelyi Sándor. Írókról, újságírókról, színészekről, poétákról, zenészekről, festőkről, szobrászokról stb. Bér, Honti, Pogány, Sarkadi stb. rajzaival 8 korona helyett csak 3 korona a Benkő antiquariumban.

x **Megszűnt a drágaság.** Nagy a panasza városszerte, hogy nagy a drágaság, kevés a jövedelem. És mégis, hogy van az, hogy a hölgyek drága ruhákban, az urak panamakalapban, a gyermekek finom cipőkben járnak? A válasz nyílt titok — erről beszél Nagyvárad és Biharmegye apraja és nagyja. Csilléry Imre nagyáruházában minden divatos, finom és olcsó.

A Tiszántúl naptára.

Az új negyedév kezdetén ismét kopogtatunk a közönség, a keresztény magyar családok ajtaján.

A keresztény, független Magyarország lobogója alá hívjuk Biharmegye és Nagyvárad s a várad-i egyházmegye közönségét. Erős keresztény közvéleményt erős keresztény sajtó nélkül képzelnünk sem lehet; hogy milyen erősek vagyunk, annak a sajtónak a fokmérője.

Magunkat erősítjük, ha sajtónkat támogatjuk.

A keresztény magyar állam megerősítésért emelünk tehát szót, mikor kérjük a Tiszántúl támogatását, szóval és tettel. Inkább tettel, mint szóval; mert az újság csak akkor életképes, ha előfizetői a legbuzgóbb munkatársai, terjesztői. Baráti, ismerős körökben ezer és ezer alkalom nyílik rá.

Mindazok az előfizetők, a kik az előfizetési díjakat pontosan beküldik, újévkor díjtanul megkapják a

Tiszántúl naptárát.

Új előfizetőink is, a kik július 1-től előfizetnek és hátralékban nem maradnak, megkapják a díszesen kiállított naptárt.

Lapunk előfizetési árai az újság homlokán olvashatók.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Visszatérés Jeruzsálmából.
Péntek: Vigyázz a nőre, Góh-pár bucsufellépte.

Szombat: Gő-Baba.
Vasárnap délután: János vitéz, este: Naftalin, Vendrei és Tapolczay felléptével.

Hétfő: Osztrigás Mici, Vendrei és Tapolczay felléptével.

Kedd: Ugyanaz.

Visszatérés Jeruzsálmából.

Aubier Michel pár hétig együtt van a szép és eszes Henriettel, a ki előbb, míg zsidó volt, a Judit nevet viselte. Henriette akkor lett belőle, mikor egy főrangú keresztény fiatal emberrel megszerették egymást s hogy egy-

másé lehessenek, a leány kikeresztelkedett. Négy évi házasság után ráunt a férjére: nem találta elég intelligensnek. Aubierrel valóságosan megszeretik egymást, Henriette kedvéért Aubier elhagyja feleségét és gyermekeit, Henriette is válik s egymáséi lesznek.

Rövidesen kitűnik a házastársak közt az ellentét. Henriette kijelenti, hogy csak szinből lett keresztény; most ismét Juditnak bivatja magát. Szalonjába csupa zsidót gyűjt, a kik Aubier füle hallatára szidják a kereszténységet, a hazát, Aubiert pedig, mint nem elég intelligens, lenézik. Aubier végre nem tűri az egyik, különösen pökhendi alaknak a viselkedését s kiutasítja. Válaszul a felesége beprotégálja ugyanezt arra az állásra, melyre Aubier a neje tudtával mást akart bejuttatni — s Judit kijelenti, hogy csak azért tette, mert az illető zsidó, ő pedig a zsidót mindig és minden körülmények közt támogatja. Ilyen helyzet mellett az együttélés a házaspárra nézve lehetetlen. Utjaik elválnak — s ugyanakkor értesül Aubier arról, hogy első felesége ismét férjhez megy messzi vidékre, elviszi a gyermekeket is, a kiket alig fog újra látni s a kik a mostoha apát máris úgy szeretik, mintha édes apjuk volna... Megtörve, mindenéből kifosztva roskad egy székre.

Ez a sokat emlegetett darab rövid tartalma. Az alap gondolata az a kiegyenlíthetetlen ellentét, mely a csupa ideg, csupa érzékiség csupa önzés és nyugtalan intelligenskedésből álló zsidó világ felfogása s a szeretet, önmegtagadás, kötelességtudás, lelkiismeret közt van. Alapeszméje tehát nem valami hízogó a zsidóságra, de annál inkább az a kidolgozás. A vitatkozásokban — s az van bőven — mindig a zsidót tünteti fel a szerző okosabbnak, az igaz, hogy szivtelennek is.

Mikor aztán a vallásos gyökerét elvesztette, csak rombolásból élő és merőben a faji összetartozásra épített zsidó érzést szembeállítja a kereszténnyel, nem kiméli a szerző egyiket sem. Ilyesmik vannak a zsidóságról: »nem nemzet, csak banda;« »összetart annyira, hogy a hitványokat is büszkén emeli.« A zsidó nő ilyen morált prédikál: »egy udvözítő válás van: a szerelem;« élvezzünk amíg lehet. E mellett azonban a faji érdeket sohasem feleli.

A keresztények is megkapják a magukét: hogy lusták, hogy széthuzók. Sok helyen tuloz ugyan a szerző, különösen a kereszténység kárára, de azt meg kell adni, hogy sok komoly és kényes dolgot mond el szép hegedűszóval. Különösen pompás a zsidó összetartás határt és igazságot nem ismerő voltának rajza s az az éles megvilágítás, a mely kimutatja, hogyan lesznek a türelem propagandistáiból annak fanatikusai s a legkiálthatatlanabb, legkegyetlenebb türelmetlenek. Tout comme chez nous. Végül az a végtelen erkölcsi sivárság, melyet az »intelligencia«, az »egyénség érvényesülése« stb. jelszavak alá rejtőző lelki szegénység és félműveltség eredményez. A ki ebbe belekerül, annak át kell hasonulnia hozzájuk, vagy hajótörötté lesz, mint Aubier.

Az előadás a *Góth pár* egyik legszebb diadala volt. Igazán halálos vétek ilyen művészpárnak a »Vigyáz a nőre« féle, párisi zugszínházakból kispert szemétkomédiákban — ágy alatt bujkálni. A mit Donnay darabjában produkáltak, az a komoly tanulmányra építő, hivatásos művészi tehetségnek remek alakítása volt. A helyi szerepök is megfelelőek, bár jóval jelentéktelenebb lévén a többi szerep, kiválóbb alakításra alkalom nem volt. Legnagyobb szerep volt a *Hevesi Mariskáé*, a ki e szerepét egészen jól játszotta. Ki is tap-

solták. Kassay, Sik, Hajnal, Gózon, Dési, Angyal Ilka, Hevesi Gusztó, mind hozzájárultak az est sikeréhez. — r.

TANÜGY.

Tanítóválasztás az iskolaszékben.

— Az új elnök székfoglalója. —

Az ujjalakult községi iskolaszék tegnap délután tartotta első ülését, amelyen az új elnök dr. Thury László először elnökölt.

Az iskolaszék tagjai szép számmal voltak jelen s így betöltötték a községi polgári fiúiskolánál üresedésben levő segéd tanítói állást.

Dr. Thury László az ülés megnyitása után megköszönte elnökké választását. Hogy annyi nagy előd után őt hívták meg a nagyváradi iskolaszék elnöki tisztére, nem az ő érdeme, hanem annak tudják be, hogy egy belső városi ember egész tevékenységét, munkáját kívánják az iskolaszék élén. Ezen irányzat mellett ő csak ideiglenesnek tartja magát az elnöki székben. Ennek dacára igéri, hogy tehetségét, képességét az iskoláigynek szenteli. Váratlanul érte kiüntetés. Programot nem adhat, de bármint kíván: rendet, felvilágosodottságot, igazságot. Rendet feltétlenül, felvilágosodottságot az oktatás, nevelésben, igazságot, főleg abban, hogy kielégítő elismeréssel kell honorálni a becsületes tevékenységet az iskolán belül. A községi iskolák továbbfejlesztése lesz szem előtt, erről kell gondoskodni; az új kifizetés modern eszmék csak árthatnak.

De azért igyekeznek ezekkel is megismerkedni s a mi jó, átviszik az oktatásba. A gazdasági oktatást intenzívebbé kell tenni, be kell hozni az olvasó délutánokat is az iskolánövérrek intézményét. Kéri működéséhez az iskolaszék tagjainak támogatását.

Ezután a tanító választásra tértek át.

A választást *Mesey Mihály*, a közigazgatási bizottság kiküldöttje vezette.

Betöltésre került a községi polgári iskolánál a mennyiség-tani és természet-tudományi szak egy segéd-tanári állás. Két pályázat érkezett ke; pályázatok:

1. *Makkay István*, a nagymihályi magán polgári iskolánál működő nyugalmazott középiskola tanár;

2. *Salamon Ernő* a nagyváradi polgári tii iskolánál kiegészítő középiskolai képesítéssel bíró tanár.

Az iskolaszék, szavazás mellőzésével, egyhangulag Salamon Ernőt választotta meg segéd-tanárnak.

Ezzel az ülés véget ért.

SPORT.

© **Kirándulás.** A Sport-egyesület feketeerdői és gainai leányvásári kirándulásaira nézve a vezetőség arról értesíti a közönséget, hogy a folyó hó 11-iki feketeerdői kirándulásra a kirándulás vezetőinél és Táray Gusztáv üzletében folyó hó 8-án délután 5 óráig s a gainai két napos kirándulásra ugyanezen határidőig lehet jelentkezni. Részt vehetnek tagok, ezek családtagjai és vendégképen bármely tag által ajánlott jelentkezők.

Családok a kirándulásokon élelemről maguk is gondoskodhatnak ennek előzetes bejelentése esetén részvételi díjakból az élelmezés 3 korona díja leszámítatik. Mindkét kirándulás nagyon élvezetes, tanulságos, s oly olcsó, hogy senkinek sem volna szabad a következő alkalmat elmulasztani. A feketeerdői kirándulás részvételi díja fuvarokkal s összes étkezéssel 6 korona, a gainaié mindössze 20 korona.

Z E N E.

Csillag Sándorné magánzenevizsgálója. A napokban tartotta Csillag Sándorné zongora tanítanő tanítványaival magánzenevizsgálóját. Az előkelő családok leánygyermekeiből álló növendékek szép tanujelét adták az elért pompás eredménynek, amely igazolja Csillag Sándorné magánzeneiskolájának kitűnőségét. A zenevizsgáláson a klasszikus zene könnyebb-nehezebb darabjait nagy készséggel és tudással adták elő a növendékek, ami első sorban a tanítanő jeles képességének legszébb bizonyítéka. A növendékek közül különösen kitűntek: Tóth Olga, Rozsly Vilma, Ehrenfeld Margit, Csillag Lujza, Buday Tinka, Csillag Emilia. A hegedű kíséretet Pongrácz Margit játszotta.

REGÉNYCSARNOK.

HUSSON ORVOS.

REGÉNY

Írta: Charles Masset.

Fordította: Sz. I.

(Folytatás.)

3

— Csak egy percig kérem, asszonyom, — felelé egy csengő férfihang, melynek hallatára a varrónő összeresztent. — Csak annyi ideig, hogy megvarrassam keztyűimet, mert nincs kiálthatatlanabb valami, mint egy elszakadt keztyű.

Az illető, ki e szavakat mondta, a ruhátárba lépett. Magas, karcsu termetű, negyvenes koru férfi volt elégedett arcvonásokkal, vig kedélyvel és a bonvivant mosolygó gömbölydedségével, mint a ki a sorsnak elkényeztetett gyermeke szokott lenni. Szürke nemeze és velencei himzéssel szegélyezett fodros gallérja, szép főt foglaltak körül, melynek fénylő, nagyra nyit barna szemei vig kedélyről és életörömről tanuskodtak. Fekete hajába ezüst szálak kezdtek vegyülni; bourboni metszésű orra táguló cimpáival érzékiséget árult el és finom bajusza két végén mosolygó ajkai örömet nyitak meg, hogy látni engedjék fehér és jól helyezett fogainak tömör sorát. Cseresznyeszín-selyemmel bélelt szürke bársonyköpenykeje hanyagul feküdt széles vállán és hasonszövetű, testhez álló ruhája teljesen befödte elegáns és erőteljes alakját.

Husson k. a távozásra készülve, háttal az ajtónak állott és épea kandalló párkányán mottozott valamit. A belépő szobaleánynak tekintette s lehuzva jobb kezéről a keztyűt, a varrónőhöz lépett. — Szép gyermekem — mondá — lesz ön oly jó, néhány öltést tenni e keztyűn, mely elrepedt a lehető legrosszabb pillanatban?

Az ifju nő lassan hátrafordult és a keredőre tekintett, ki elpirul és a meglepetés felkiáltását hallatta. — Ah!... Sophie! hebegett halk hangon, levéve kalapját, melyet egy butorra dobott. — Amaz kissé halványan, de külsőleg igen nyugodtan egyik ujját ajkára tette, mintegy nagyoban tartózkodást ajánlva a váratlan látogatónak; azután felnyitá dobozát és tüjébe cernát fűzött. — Jó estét Rosiérés ur, — válaszolá aztán hidegen, — lesz szives áadni a keztyűt, melyet említett?

Rosiérés marquisnak látható erőfeszítésébe került, hogy nyugalmát visszanyerje.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKIOS GYULA.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Görög oldalon

két szomszédos 6 és 8 holdas szőlő együtt vagy külön eladó. Molnár Imre Szigligeti-utca.

Tündérvkert

Paizs Béla vendéglője a Világközepéhez Bethlen-utca. Egész éjjel nyitva. Frissen csapolt sör. Tisztán kezelt borok. Hideg és meleg konyha. Családo részére külön szőlő lugások. Kitűnő tekepálya.

Bártfai cukrász.

Fő-ü. Gerliczy-ház. május 1-től kitűnő fagyilaltot és jeges kávét készít naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból készült tészták és torták kaphatók darabonként 8 fillér Minden e szakba vágó megrendelést a legutányosabban fogad ok el.

Kepes Elek

orvosi kötszerész és keztűs, Nagyvárad, Sas-szálloda. (Passage.) Készíték saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitűnő sérvkötőket továbbá haskötőket, gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkáit a legutányosabban árban, jótállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkösöket, valamint mindennemű másféle szarvasbőr-munkákat is készíték a legjobb kivitelben. Kesztű tisztítást és mindennemű javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem.

Kalapok

a legjobb minőségben és a legdivatosabb formákban Reichard áruházában kaphatók.

EUROPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kerije a hegy tövében. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. Kizárólag saját szüretelésű borok Frissen csapolt kőbányai sör. Esténként cigány zene. Kifogástalan magyar konyha. Polgári árak.

«MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET»

NAGYVÁRAD.

Fekete Sas Palota, a «Magyar Bank» helyiségében.

1909. július 1-én nyílik meg a harmadik évtársulat, mely három évig tart. A belépő tag hetenkint 20 fillért fizet be egy üzletrész után.

Az első és második évtársulatban 12.000 üzletrész van jegyezve.

A három év eltelté után a tag a befizetett tőkét és a részes nyereményrészt készpénzben megkapja.

A szövetség tagjai kezes nélkül kapnak kölcsönt.

Befizetett összegük négyötöd részét bármikor kivehetik.

Sarokbolthelyiségek,

és más kisebb-nagyobb

bolthelyiségek,

valamint nagy világos

műhelyek

esetleg raktárak a southerainban

kiadók.

A Nagyteleky- és Arany János-utca sarkán ujonnan épült emeletes házban.

Értekezhetni INCE LIPÓT mérnöknel Kapucinus-utca 4.

Biró László

férfi és női divat szabó.

Párizs-utca 2. sz. Saját ház.

A nagyváradai tisztviselő fogyasztási szövetkezet szabója.

Telefon 832.

Telefon 832.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készítőnél a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak fõ-halmazva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fõ-utca, (Gerliczy-palota.)

Tanuló felvétetik.

UJ! UJ! UJ!

SPRINGER és JANOWSKY

mindennemű disztitő és butorra való paszományok készítői

Fõvárosi izlés! Olcsó árak!

Moderu munka!

!! Költségvetések díjtalanul !!

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

A Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a Szent László-tér és Zöldfa-utca sarkán levő Deutsch K. I.-féle ház emeleti helyiségébe helyezte át.

Bejárat a Zöldfa-utcai részen.

Hirdetmény.

A Nagyváradai Áruaktár részvénytársaságot alapított alulírott pénzintézetek áruaktári részvényeiket 100 koronájával aladták azon kikötéssel, hogy vevő köteles minden részvényestől — kik részvényeiket eladni akarják — a részvényeket ezen árért átvenni. Midõn ezt a t. részvényesek tudomására hozzuk, felhívjuk, hogy eladni szándékolt, üres forgatmánnyal és szelvényeivel ellátott részvényeiket e célból f. é. július 1-tõl f. é. aug. 1-ig alulírott pénzintézetknél mutassák be.

Kelt Nagyváradon, 1909. június 26.

Biharmegyei kereskedelmi ipar- és termény hitelbank r. t. Nagyvárad takarékpénztár r. t.

Biró István

cipész mestsr

Nagyvárad, Nagyteleky-utca 38. sz.

Készít mérték után uri és női cipõket, kifogástalan szabásuakat. És egyéves önkéntes uraknak minden fegyvernemhez cipõt, csizmát előírás szerint legutányosabban. —

Olcsó árak!

Pontos munka!

Belépési felhívás

a 7-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendõ, melynek összege a három év elteltével a felmerülendõ haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizetelni.

A szövetség célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligenyeit kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellet, hogy a takarékoság ügyét szolgálja tagjainak beteteik négyötöd része erejéig kölcsönt is nyújt.

Felvételidij üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok utján teljesithetik.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetségünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet igazgatósága.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozzuk, hogy a

Bihar Sörcsarnokunk

vezetésével megbiztuk POPOVITS SÁNDOR kit is jóindulatu támogatásban részesíteni és vendéglőnket és sörkimérőnket továbbra is szives látogatásukkal szerencsétetni kegyeskedjenek

Kiváló tisztelettel

Krausz Béla és Társa

Üzletmegnyitás.

Alulírott a Bihar vendéglő és sörcsarnok vezetésével megbizott, van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a Bihar sörcsarnok és étterem vezetését átvettem. Legfőbb igyekezetem lesz a n. é. közönséget jó kiszolgálás által kielégíteni.

Tisztán kezelt gyári kimérésben világos N.-Várad sör és Szt. László győgmálata sör, továbbá hamisítatlan Nagyvárad és érmelléki borok, kitűnő magyar konyha igen mérsékelt árak mellett a legjobb és legpontosabb kiszolgálás.

Kiváló tisztelettel

Popovits Sándor,
megbizott.

A »Nagyvárad Első Kölcsonzó és Takarékszövetkezet« 1. évi július hó 1-én, Nagyváradon a Bémer-téri Foyvár-ház első emeletén megkezdte működését és megnyitotta az **első 3 és 6 éves évtársulatait.** Alulírott igazgatóság felhívja a város és vármegye közönségét a szövetkezet kötelekébe való belépésre.

A Nagyvárad Első Kölcsonzó és Takarékszövetkezetbe beléphet mindenki, a ki magát heti 1 koronás törzsbetét fizetésére kötelezi. Minden tag több törzsbetétet is jegyezhet.

Befizetések a szövetkezet helyiségében eszközözlendők. Vidékiek a befizetésre postai csekket kapnak. A »Nagyvárad Első Kölcsonzó és T. szövetkezet« tagjainak heti befizetéseikkel kamatozó tőkét gyűjt tagjainak, a belépéskor előnyös kölcsönöket nyújt, kezesség mellett kötelezvény vagy vállóra, ingatlanokra betáblázás mellett. Ezen kölcsönök a heti befizetésekkel, melyek a befizetőnek kamatoznak, fizethetők vissza a 3 vagy 6 év időtartam alatt. Minden tag a belépéskor annyi kölcsön felvételére van jogosítva a mely ötszövegét törzsbetéteivel befizetni kötelezett. Egy törzsbetét 3 év alatt 150 kor, 6 év alatt 300 kor, hitelre jogosít. Abefizetett törzsbetétek részesednek a szövetkezet tiszta jövedelmében. Beiratkozások a »Nagyvárad Első Kölcsonzó és Takarékszövetkezet« Bémer-téri helyiségében tejesíthetők.

A Z I G A Z G A T Ó S Á G:

Lukács Ödön
Nagyvárad városi tanácsos, alelnök.

Aufricht Mór
termény kereskedő.

Blayer Lajos
földbirtokos, (P.-Pernyes.)

Barta Béla
a Bihar-Szilágyi olajipar r. t. igazg.

Dr. Fássy Lajos

Biharvármegye tisztí ügyésze.

Száhlender Károly
nagybirtokos, elnök.

Dr. Grösz Menyhért
kir. törvényszéki orvos.

Lichtmann Menyhért
birtokos (Monos-Petri.)

Dr. Mártonffy Marczel

kir. jogakadémiai tanár.

Dr. Pácz Sándor
prem. kanonok, gimn. tanár.

Dr. Popper Akos

a Központi Takarékp. igazgatója.

Dr. Halász Márton

ügyvéd, jogtanácsos.

Dr. Sarkadi Lajos
ker. és iparkamarai titkár, alelnök.

Dr. Rezső Mór
ügyvéd.

Szmazsenka Ernő
vasúti igazgató.

Dr. Thury László

Nagyv. városi tisztí főügyésze.

Dr. Váruai Ferencz

ügyvéd.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Kecskeméthy István

étterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége **NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.**

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű :: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak. ::

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak mellett ::

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat ujjonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok. Ugyszintén a szállóhely olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténkint? csak is a NEMZETI SZALLODA hüvös és kellemes kerthelyiségében, hol minden este mozgófénykép előadások tartatnak cigány zené mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlelje.

Alapított 1889-ben. Alapított 1889-ben.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a
TELEFON 180. TELEFON 180

A tisztaság kedvelők szives figyelmébe ajánlom »Emke« parquette és padló fénymázam. kerti butor festékeim mindenféle színben brundinom, butor, réz és ezüst tisztító szereim és cipőcrémem vevőimet 20 év óta elismert pontos kiszolgálásban és olcsó árban részesítem.

!! Kérem címemre ügyelni. !!

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvételnek

Telefon 491. szám

Eredeti saját gyártmányu ESSLINGENI FAREDŐNYÖK

Acéllemez görredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok, tüzhelyek, sirkerítések, csavarárúk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mű- és épület lakatosnál

Sze t János-utca 25. szám Versenyképes árajánlattal szivesen szolgálók.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvételnek.

Telefon 491. szám